

Rwyf eisiau gwneud cais am orchymyn ariannol

Rhagymadrodd

Yn ystod neu ar ôl ysgariad, diddymu partneriaeth sifil, dirymu priodas neu bartneriaeth sifil (dirymiad) neu ymwahaniad cyfreithiol, efallai y bydd angen i'r llys teulu setlo anghydfodau ariannol neu anghydfodau mewn perthynas ag eiddo. Gall y llys teulu wneud gorchymyn ariannol. Efallai bydd hyn yn delio â gwerthu neu drosglwyddo eiddo, taliadau cynhaliaeth (er enghraifft, wythnosol neu fisol), cyfandaliad neu orchymyn rhannu pensiwn neu orchymyn atafaelu.

Mae'r daflen hon i chi os ydych yn ymwneud ag achos ysgariad neu ddiddymiad, dirymiad neu ymwahaniad cyfreithiol, a'ch bod am wneud cais am orchymyn ariannol.

Os oes arnoch angen cymorth i benderfynu pa un ai allwch wneud cais am orchymyn, dylech siarad â chyfreithiwr, canolfan cyngor ar bopeth, canolfan cyngor cyfreithiol neu ganolfan y gyfraith. Efallai y byddwch yn gallu cael cyngor cyfreithiol yn rhad ac am ddim. Am ragor o wybodaeth, ewch ar-lein i www.gov.uk/legal-aid Gall swyddog o'r llys roi gwybodaeth ichi ynghylch gweithdrefnau'r llys, ond ni all roi cyngor cyfreithiol.

Cyfryngu Teuluol

Cyn i chi ddechrau'r achos, mae gofyn i chi fynychu cyfarfod asesu a gwybodaeth am gyfryngu (MIAM). Wrth gyfryngu, bydd cyfryngwr hyfforddedig diduedd, nad yw'n gysylltiedig â'ch achos, yn rhoi cymorth i'ch partner a chithau ddatrys eich anghydfodau.

Nid yw'r gwasanaeth cyfryngu ynghylch dod yn ôl at eich gilydd. Mae'n gyfle i gyplau sy'n gwahanu i gyfarfod â rhywun sydd wedi ei hyfforddi yn briodol. Bydd hyn yn help i chi wneud trefniadau ar gyfer y dyfodol, ar gyfer nifer o bethau gan gynnwys eich plant, eich arian, neu eich cartref.

Dylech fynychu cyfarfod asesu a gwybodaeth am gyfryngu cyn y gellir prosesu eich cais.

Gallwch ddod o hyd i'r gwasanaeth cyfryngu teuluol agosaf i chi drwy ymweld â gwefan y llywodraeth GOV.UK, a chwilio gan ddefnyddio'r geiriau 'cyfryngu teuluol'. Byddwch yn dod o hyd i gronfa ddata o wasanaethau cyfryngu teuluol ar y wefan.

Nid yw Cyfarfod Asesu a Gwybodaeth am Gyfryngu yn para'n hir, a bydd yn asesu eich sefyllfa a pha un ai y gall cyfryngu eich helpu i benderfynu sut i ddatrys eich problemau ai peidio. Yn ddibynnol ar eich amgylchiadau personol, efallai bydd rhaid i chi dalu am y cyfarfod. Mae'n bwysig cofio y gall cyfryngu llwyddiannus leihau costau i chi yn yr hirdymor.

Efallai gallwch gael cymorth gyda chostau cyfryngu. Am ragor o wybodaeth, ewch ar-lein i www.gov.uk/legal-aid

Sut mae dechrau?

Rhaid i chi llenwi hysbysiad cais (**Ffurflen A**). Mae copïau o'r ffurflen hon a ffurflenni eraill y mae sôn amdanynt yn y daflen hon ar gael gan swyddfa'r llys ac maent hefyd ar gael ar-lein yn hmctsformfinder.justice.gov.uk

Rhaid i chi anfon neu fynd â **Ffurflen A** wedi'i llenwi (a dau gopi) i swyddfa'r llys teulu lle mae/oedd y cais am ysgariad neu ddiddymiad, dirymiad neu ymwahaniad cyfreithiol yn digwydd.

Ar ôl i chi ddechrau, fel arfer bydd eich cais am orchymyn ariannol yn dilyn tri cham:

- yr apwyntiad cyntaf;
- gwrandawriad datrys anghydfod ariannol; a'r
- gwrandawriad terfynol.

Mae'r camau hyn yn cael eu hesbonio'n nes ymlaen yn y daflen hon. Fodd bynnag, mae rhai achosion yn cael eu setlo'n gyflymach ac mae'n bosibl na fydd angen i chi fynd drwy bob un o'r camau hyn.

Faint fydd hyn yn ei gostio?

Mae'n bosib y bydd rhaid i chi dalu ffi i'r llys. Am ragor o wybodaeth am ffioedd, gweler y llyfryn **EX50 - Ffioedd Llys Sifil a Llys Teulu**. Mae'n cynnwys rhestr o'r ffioedd teulu mwyaf cyffredin. Gallwch gael copi gan swyddfa unrhyw lys teulu neu drwy ein gwefan hmctsformfinder.justice.gov.uk

Dulliau talu

Mae llysoedd yn derbyn taliadau gyda cherdyn debyd neu gredyd, arian parod, archeb bost neu siec, i'w gwneud yn daladwy i 'Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EM'. Os byddwch yn talu â siec a bod honno'n cael ei gwrthod, bydd y llys yn cymryd camau i adennill yr arian. Os na fyddwch yn talu ffi llys, efallai y bydd eich achos yn cael ei atal

(gohirio) neu hyd yn oed ei ddileu. Os bydd eich achos yn cael ei ddileu, bydd yn cael ei dynnu allan o'r llys yn barhaol a bydd angen i chi ail wneud cais.

Beth os na alla'i fforddio talu ffi'r llys?

Os na allwch fforddio talu ffi llys, efallai y byddwch yn gymwys i gael dileu'r ffi yn gyfan gwbl neu yn rhannol. Mae'r llyfryn **EX160A - Ffioedd Llys a Thribiwnlys - Oes rhaid i mi eu talu?** yn rhoi ichi'r holl wybodaeth y mae ei hangen arnoch. Gallwch gael copi gan swyddfa unrhyw lys teulu neu drwy ein gwefan hmctsformfinder.justice.gov.uk

Costau

Ym mhob gwrandawriad (o'r apwyntiad cyntaf hyd y gwrandawriad terfynol, os oes un) **rhaid** i chi a'r parti arall roi amcangyfrif cyfredol o'ch costau i'r llys yn eich cais am orchymyn ariannol (ar **Ffurflen H**). Bydd hyn yn helpu'r barnwr i wneud unrhyw orchmynion costau priodol.

Beth fydd yn digwydd ar ôl i'r llys gael fy nghais?

Bydd y llys yn trefnu apwyntiad ar eich cyfer gyda barnwr, a fydd yn ystyried eich achos i ddechrau. Cyfeirir at hyn fel yr **apwyntiad cyntaf**.

Bydd y llys yn anfon Hysbysiad Apwyntiad Cyntaf (**Ffurflen C**) atoch chi a'r parti arall yn dweud wrthy ch pryd ac ym mhle y cynhelir yr apwyntiad hwn.

Rhaid i'r apwyntiad cyntaf gael ei gynnal rhwng 12 ac 16 wythnos o'r dyddiad y gwnaethoch ffeilio **Ffurflen A**. Mae hyn er mwyn rhoi amser i chi a'r parti arall ffeilio dogfennau yn y llys a chyflwyno copïau (fel y datganiad ariannol – **Ffurflen E**) i'ch gilydd.

Sylwer – Ni ellir newid (gohirio) dyddiad yr Apwyntiad Cyntaf heb ganiatâd y llys. Bydd staff y llys yn gallu dweud wrthy ch sut mae gwneud hyn.

Beth y mae angen i mi ei wneud cyn yr apwyntiad cyntaf?

Erbyn yr apwyntiad cyntaf, dylai'r ddau barti wybod am sefyllfa ariannol y naill a'r llall a pha faterion yr ydych yn cytuno ac yn anghytuno yn eu cylch

Rhaid i chi a'r parti arall lenwi datganiad ariannol (**Ffurflen E**). Mae nodiadau ar gael i'ch helpu i lenwi'r ffurflen hon. Dylech hefyd sicrhau eich bod wedi llenwi'r datganiad gwirionedd.

Ddim hwyrach na 35 diwrnod cyn dyddiad yr apwyntiad cyntaf rhaid i bob parti wneud y canlynol:

- Llenwi Ffurflen E a ffeilio'r ffurflen yn y llys, gan sicrhau i gwblhau a llofnodi'r datganiad gwirionedd; a
- Chyflwyno copi o **Ffurflen E** i'r parti arall.

Sylwer – Rhaid i **Ffurflen E** y ddwy ochr gael eu cyfnewid yr un pryd ag y mae'r ffurflenni'n cael eu ffeilio yn y llys. Felly, bydd angen i chi gysylltu â'r unigolyn arall (neu ei gyfreithiwr) i gytuno ar ddyddiad. Gellir cyfnewid ffurflenni drwy'r post.

Dylech hefyd ystyried a ydych eisiau gofyn i'r llys am ganiatâd i gyflwyno tystiolaeth arbenigwr ger ei fron. Fel arfer bydd y llys yn disgwyl eich bod yn barod i drafod hyn yn ystod yr apwyntiad cyntaf, ac i ofyn i'r llys amdano ymlaen llaw.

O leiaf 14 diwrnod cyn dyddiad yr apwyntiad cyntaf

Mae hysbysiad yr Apwyntiad Cyntaf (**Ffurflen C**) hefyd yn dweud wrthy ch pa ddogfennau eraill sydd eu hangen. **Rhaid i'r dogfennau hyn gael eu ffeilio yn y llys a'u cyflwyno i'r parti arall o leiaf 14 diwrnod cyn yr Apwyntiad Cyntaf.**

Dylai'r ddau barti hefyd gyfnewid â'i gilydd a'r llys:

- datganiad cryno ond clir o'r problemau rhyngoch chi;
- cronoleg (rhestr o ddigwyddiadau mewn trefn dyddiad);
- holiadur sy'n nodi (drwy gyfeirio at y datganiad cryno o'r problemau) unrhyw wybodaeth bellach a dogfennau y mae arnoch eu hangen gan y parti arall, neu ddatganiad yn nodi nad oes angen unrhyw wybodaeth a dogfennau, ac
- hysbysiad yn datgan a fyddwch mewn sefyllfa yn yr apwyntiad cyntaf i symud ymlaen i gael apwyntiad Datrys Anghydfod Ariannol.

Sylwer – Gallai'r llys wneud gorchymyn am gostau yn eich erbyn os nad ydych yn cadw at y terfynau amser ar gyfer ffeilio **Ffurflen E** a dogfennau eraill.

Cynigion i setlo

Yn ystod unrhyw gam o'r achos, fe allwch wneud cynnig ysgrifenedig i'ch gilydd i setlo unrhyw fater neu unrhyw ran o'r achos sy'n berthnasol i'r cais am orchymyn ariannol. Efallai yr hoffech geisio cyngor cyfreithiol cyn gwneud cynnig neu ymateb i gynnig.

Beth sy'n digwydd yn yr apwyntiad cyntaf?

Rhaid i'r ddau ohonoch fynychu'r apwyntiad hwn yn bersonol. Os nad ydych yn gwneud hyn, mae'n bosibl y bydd yn ofynnol i chi dalu costau'r parti arall yn deillio o'r apwyntiad a wastraffwyd.

Cynhelir yr apwyntiad gerbron barnwr a all wneud unrhyw un o'r canlynol:

- Rhoi rhagor o gyfarwyddiadau ynglŷn â sut y bydd eich achos yn mynd rhagddo. Efallai y bydd ar y Barnwr angen rhagor o wybodaeth ac y bydd yn gohirio'r gwrandawriad hwn hyd ddyddiad newydd er mwyn caniatáu amser i wneud hyn.

- Dan rai amgylchiadau, ac os bydd y ddau barti'n cytuno, gall wneud gorchymyn terfynol gyda golwg ar eich cais ariannol.
- Cyfeirio'ch achos ar gyfer gwrandawriad Datrys Anghydfod Ariannol os na ellir datrys y mater yn yr apwyntiad hwn.
- Gohirio'r achos i chi a'r parti arall fynd at wasanaeth 'cyfryngu' os yw hynny'n briodol. I gael rhagor o fanylion am gyfryngu gweler tudalen 1.

Beth sy'n digwydd yn yr apwyntiad datrys anghydfod ariannol?

Gwrandawriad anffurfiol yw hwn. Rhaid i'r ddau barti fynychu'n bersonol, oni bai bod y llys yn gorchymyn yn wahanol.

Bydd y Barnwr yn eich helpu i ddod i gytundeb ar y materion y mae'r ddau ohonoch yn anghytuno arnynt.

Sylwer – Dim hwyrach na 7 niwrnod cyn y gwrandawriad Datrys Anghydfod Ariannol, rhaid i'r sawl sy'n gwneud cais am y gorchymyn ffeilio yn y llys fanylion pob cynnig ac ymateb y mae wedi'i gael gan y parti arall, ac unrhyw ymatebion a chynigion a wnaethpwyd ganddynt hwy. Os ydych yn dal i fethu â dod i gytundeb yn y gwrandawriad hwn bydd y Barnwr yn pennu dyddiad ar gyfer gwrandawriad terfynol.

Beth sy'n digwydd yn y gwrandawriad terfynol?

Yn y gwrandawriad terfynol, bydd Barnwr yn ystyried yn ofalus yr holl dystiolaeth sydd ar gael ac yn gwneud gorchymyn terfynol.

Sylwer – Nid y barnwr a fu'n cynnal y gwrandawriad Datrys Anghydfod Ariannol fydd yn eistedd yn y gwrandawriad terfynol.

Beth fydd yn digwydd os byddwn yn dod i gytundeb cyn i farnwr wneud gorchymyn terfynol?

Os byddwch chi a'r parti arall yn llwyddo i ddod i gytundeb cyn y gwrandawriad terfynol, gallwch ofyn i'r llys gymeradwyo'r gorchymyn drafft. Bydd staff y llys yn gallu dweud wrthy'ch sut mae gwneud hyn. Mewn achosion ysgaru, diddymu neu ddirymu priodas, does dim modd i'r barnwr wneud gorchymyn terfynol (ac eithrio pan wneir gorchymyn hyd nes y gwneir cais llawn am gynhaliath neu daliadau rheolaidd ar gyfer plentyn) tan fydd y llys wedi cyflwyno'r dyfarniad nisi neu orchymyn amodol.

Ceisiadau am Orchmynion Interim

Gallwch chi neu'r parti arall, ar unrhyw adeg cyn y gwneir y gorchymyn terfynol, wneud cais am orchymyn ariannol interim. Bydd staff y llys yn gallu dweud wrthy'ch sut mae gwneud hyn.

Mae gwybodaeth am y llys teulu a'i gyfleusterau ar gael yn
courttribunalfinder.service.gov.uk

Sylwch - Os byddwch yn newid eich cyfeiriad, rhaid i chi ddweud wrth y llys yn ysgrifenedig.